

**Mobilisera
För
Tillväxt**

Agenda för Smart Specialisering i Dalarna

Förord

Dalarnas framtida välstånd beror är beroende av att det finns en god jordmån för företag att växa i. Dalarnas näringsliv har byggts upp utifrån ett stort kunnande i att förädla råvaror till avancerade stål-, kraftöverförings- och pappersprodukter. Det finns också ett stort kunnande i byggande och konstruktion, avancerade tjänster, underhåll och service samt i attraktiva erbjudanden som välkomnar besökare från när och fjärran. Förutsättningarna för näringslivet förändras ständigt och tillgången på kunskap blir allt viktigare. Företagen i Dalarna har stor erfarenhet av internationella kontakter och är viktiga för Sveriges exportvärden. Numera påverkar händelser runt om i världen oss här i Dalarna i allt större grad. Samarbeten med omvärlden är också väsentliga för offentliga organisationer och verksamheter. Innovationer uppstår i möten mellan olika aktörer – företag, offentliga aktörer och enskilda individer. Det handlar om att vara öppen och kombinera kunskap från olika håll för att finna nya sätt att utföra verksamheters uppdrag, skapa värden och förenkla för kunder och medborgare. För att fortsätta vara framgångsrika behöver vi öka förmågan till att skapa nya och fler värden – värden, där kunskap är den kritiska faktorn för tillväxt. Kunskap skapar idéer som leder till innovationer till nytta för människor och samhällen.

I denna agenda vill vi – *spänna bågen* – och utveckla ett arbetssätt som effektiviserar och stärker det regionala forsknings- och innovationsarbetet. Det innebär en kraftsamling av regionala aktörer som var för sig och tillsammans utvecklar de funktioner som bidrar till att stärka regionens innovationsklimat. Ett dynamiskt regionalt innovationssystem ska skapa större öppenhet, tolerans och leder till en mångfald av människor, idéer, verksamheter och företag. Detta förutsätter kompetent arbetskraft, dynamik som skapar förutsättning för lärande och nya idéer, förmåga till nyskapande, internationella nätverk, faktisk förmåga till kommersialisering och inte minst fysiskt kapital.

Leif Nilsson, ordförande för Region Dalarna

Dynamiska kunskapsregioner

Allt mer betonas kunskap och ett gott innovationsklimat som betydelsefulla faktorerna för långsiktig ekonomisk tillväxt. Man utgår från att kunskap byggs upp på platser som länkas ihop med andra platser i världen. Samarbeten mellan företag, lärosäten och samhällsfunktioner bygger upp dynamiska regioner där kunskapsflöden bidrar till näringslivets förnyelse. Regionala kluster stimulerar dessa kunskapsflöden. De förväntas också driva innovation och förnyelse för sina branscher och styrkeområden som bygger på unika regionala förutsättningar. Utifrån specifika produktionsför-

hållanden, tillgång på kunskap och kompetens samt den tekniska och ekonomiska utvecklingen förväntas värdestrukturer växa fram som tar tillvara människors förmåga till skapande och kreativitet. Utvecklingen förstärks i en miljö som präglas av öppenhet, tolerans, jämställdhet och värdeskapande som bygger på hållbara utvecklingsideal. Det understödjande regionala innovationssystemet bör fokusera på kunskap, kompetens och lärandeprocesser som stimulerar innovation anpassad för de specifika kunskapsområden som byggts upp inom olika branscher och styrkeområden.

Denna agenda uppmanar aktörer att mobilisera för att skapa förutsättningar för ett gynnsamt klimat för innovationer och internationella samarbeten. En del i det arbetet är att skapa fruktbara miljöer där företagen har en betydande roll för forskning och utveckling, där innovationer och avknoppningar sker, lärande i internationella samarbeten och för att bygga upp kanaler till den globala ekonomin. En annan del är att samordna offentliga aktörer för ett aktivt regionalt ledarskap. De samlade insatserna ska leda till ett gynnsamt innovationsklimat.

Innovation

Innovation har numera en bredare betydelse än tidigare. Innovationer är inte heller bara uppfinningar, utan kan stå för något är nytt för organisationen, nytt för marknaden eller nytt för en bransch men också något är nytt för hela världen. Idéer till innovationer kan födas överallt. Här vill vi öppna för att ta tillvara idéer som kan bli lösningar på uttalade behov och samhällsutmaningar.

Vi ansluter oss till en bred definitionen av innovation, där innovation handlar om nya eller bättre sätt att *skapa värden* för samhälle, företag och individer. Innovationer är *nya lösningar* som svarar mot behov och efterfrågan i vardagen och omvärlden. Värdet uppstår i *nyttiggörandet* och tillämpningen av en idé. Värdet som skapas kan ta många former – ekonomiska, sociala eller miljömässiga värden.

Vi vill stimuleras till att innovationer på ett bättre sätt än tidigare sker i samverkan mellan företag, i nätverk och kluster samt i miljöer där människor möts. Innovationer kan ligga till grund för nya företag, men också att förbättringar sker i befintliga företag och verksamheter. Här förespråkas öppna och inkluderande innovationsprocesser för att utveckla nya idéer, beteenden och tillvägagångssätt som kommer till nytta och får spridning.

Dalastrategin 2020

I Dalastrategin 2020 understryks att en positiv utveckling i Dalarna förutsätter ett samspel mellan insatser på den internationella, nationella, regionala och lokala nivån. Dalastrategin är den regionala länken i en logisk kedja från lokala strategier till nationella och europeiska strategier och är därmed det främsta verktyget för tillväxtarbetet i Dalarna. Dalastrategin tar utgångspunkt i visionen - **Dalarna möter framtidens utmaningar med lust, vilja och skapandekraft. Här kan alla utvecklas och känna sig välkomna.** Innovationsarbetet i länet kan relateras till målbilder som leder till att Dalarna:

- har ett näringsliv som står starkt i nationell och internationell konkurrens
- är en innovativ region som finner nya eller bättre lösningar som svarar mot behov och efterfrågan i vardagen och omvärlden
- är en lärande region som möter människornas, näringslivets och samhällets behov av kunskap och kompetens
- kännetecknas av ett tydligt regionalt ledarskap och av en förmåga att ena alla krafter för en positiv utveckling av regionen

Visionen och målbilderna för den uttrycker ett politiskt och idémässigt ställningstagande för Dalarnas framtid. Ytterst handlar det om att länet skall erbjuda ett gott liv för oss som bor och verkar här. Vad detta innebär och vilka mål

och vägval som kan sättas kan ges olika tolkningar byggda på olika värderingar. Det är just tankar om detta som Dalastrategin vill ge näring åt.

Dalastrategins vägval: Innovativa miljöer och entreprenörskap betonar betydelsen av näringslivets förändrings- och konkurrensförmåga. Där anges att det inom styrkeområden i Dalarna ska fortsätta att utvecklas specialiserade produkter och tjänster, i nationell och internationell samverkan. Sådana produkter och tjänster skapar affärsmöjligheter och bidrar till att lösa dagens och morgondagens samhällsutmaningar.

Dalastrategin ligger i linje med inriktningen i EUs ambition om att stärka det regionala innovationsarbetet för att lösa framtida samhällsutmaningar och framtida tillväxt. Europa 2020 strategin är inriktad på Smart och hållbar tillväxt för alla. Smart, genom investeringar i utbildning, digitalisering forskning och innovation; Hållbart, med en bestämd inriktning på en koloxidsnål ekonomi och ett konkurrenskraftigt näringsliv samt Inkluderande, med ett starkt fokus på att skapa jobb och bekämpa fattigdom. De europeiska utvecklings- och forskningsmedlen kommer också att bygga på dessa ambitioner liksom den svenska nationella strategin för regional tillväxt och attraktionskraft.

Här vill vi att Dalarna ska mobilisera för tillväxt och ett bra företags- och innovationsklimat som gynnar ett kunskapsbaserat företagande, insatser för att nyttiggöra forskning och att nya idéer förädlas till innovationer. Denna agendana är en vidareutveckling av Dalastrategin 2020 som genom denna avsiktsförklaring, bilagda handlingsplan och fördjupade rapport uppmanar till att mobilisera för tillväxt genom att lyfta fram område för smart specialisering och att stärka innovationsklimatet i regionen.

Visionen är att stärka Dalarna som en aktiv och attraktiv partner som bidrar till att lösa dagens och morgondagens samhällsutmaningar.

Målet är att utveckla excellenta kunskapsmiljöer som tar tillvara på styrkorna i regionen, där förmågor kommer till sin rätt i såväl lokala som globala innovationer för företag och människors välbefinnande. Det nås genom att mobilisera insatser där ett regionalt ledarskap stärker innovationsarbete, väl fungerande kluster verkar för förnyelse av sina branscher och styrkeområden och innovationsaktörer samordnar understödande insatser.

Visionen kan illustreras genom berättelsen om Nasrin, en fiktiv historia som utspelar sig i framtiden:

Nasrin Ardalani är uppvuxen i Iran tillsammans med två bröder och en syster. Nasrin, som är yngst och mest orädd av alla syskon, har alltid drömt om att utbilda sig. Genom kunskap ville hon förändra världen. Idag är det en tidig morgon i juni och Nasrin är på väg till Dalarnas Science Park. Tanken snuddar vid drömmen och ett leende sprider sig på läpparna. Jag är faktiskt med och förändrar världen!

Flera stora företag i Dalarna samverkar med Högskolan Dalarna. De allt snabbare omställningarna i omvärlden kräver kunskap, innovation, flexibilitet och interaktion. Högskolan i Dalarna har sedan några år tillbaka ett nära samarbete med universitet i Teheran. Nasrin gör sin doktorsavhandling i framtidsstudier på högskolan kopplat till strukturförändringar inom industrin.

Nasrin börjar dagen med att gå förbi fiket som är en perfekt plats att fånga upp idéer och utbyta kunskap med andra. I den avslappnade atmosfären uppstår ofta intressanta diskussioner. Om en stund har hon, via den interaktiva projektionsskärmen, möte med sin handledare i Sverige och två professorer på universitetet i Teheran.

För Nasrin betyder doktorsavhandlingen på Högskolan inte bara stora karriärmöjligheter. Hon lockas av att möta en ny kultur och nya människor i Dalarna. Efter studierna har Nasrin erbjudits jobb som innovationschef på Landstinget Dalarna. Behovet att kunna ta emot och möta allt fler patienter och anställda från andra kulturer växer. I arbetet kommer hon att ingå i ett nätverk med kollegor i hela världen som arbetar med samma problematik. Det känns spännande att kunna bo i Dalarna och arbeta runt om i världen.

Kunskapsområden för smart specialisering

EUs satsning på Smart Specialisering har fokus på att omvandla vetenskapliga genombrott till innovativa produkter och tjänster med målet att skapa tillväxt och jobb. Smart specialisering innebär att man systematiskt bygger upp ett forsknings- och innovationsarbete som baseras på de styrkor som finns i regionen. Detta systematiska arbete som följs upp och värderas i en så kallad regional forsknings- och innovationsstrategi (RIS3), kommer att vara vägledande för att få tillgång till EUs utvecklings- och forskningsresurser framöver. I visionen för Europa 2020 och i Den svenska innovationsstrategin vill man stödja den regionala innovationsförmågan och genom att understryka vikten av kunskap och kompetens, öka vikten av nyttiggörande i form av exempelvis kommersialisering, spridning av innovationer, social innovation, offentlig-privata partnerskap och internationellt samarbete.

I Dalarnas agenda för smart specialisering prioriteras fyra områden. Prioriteringarna utgår från näringslivets styrkor, existerande kluster och samhällsaktörer och tar stöd i Högskolan Dalarnas forskningsprofiler men även i resurser från

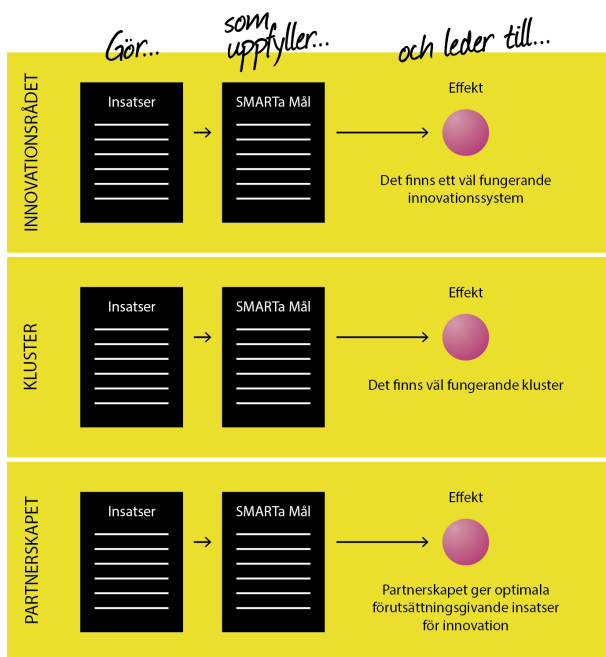
andra lärosäten. Den kan alla, på olika sätt, kvalificera sig till internationella samarbeten och attrahera forsknings- och innovationsresurser. För att lyckas med det krävs att aktörer mobiliserar, identifierar behov och samhällsutmaningar samt visa att det finns kapacitet att bidra med lösningar i samarbete med andra parter. Här inleds smart specialiseringsarbetet med fyra kunskapsområden:

- avancerad industri
- innovativ upplevelseproduktion
- energieffektivt samhällsbyggande
- hälsa och välfärd

Andra områden kan också utvecklas framöver och vi ser gärna att kunskapsområden korsas och utmanas på olika sätt. Det är också lämpligt att använda den digitala tekniken som drivkraft för innovation.

Handlingsplan

Innovationsagendan består också av en handlingsplan som syftar till att samordna insatser för att utveckla excellenta kunskapsmiljöer och stärka det regionala innovationsklimatet. Handlingsplanen fokuserar på tre målgrupper, innovationsaktörer, kluster och partnerskapet för innovation. Smarta mål lägger grunden för insatser som ska resultera i att utveckla ett väl fungerande innovationssystem, väl fungerande kluster och ett partnerskap som ger optimala förutsättningar för innovation i Dalarna.

En annan önskad effekt är att Dalarnas ska ha väl fungerande kluster och innovationsmiljöer. De ska verka för förnyelse och innovation för sina branscher och styrkeområden genom att exempelvis kunna knyta samman forskning, innovationsaktörer, företag, entreprenörer och civila samhället med relevanta innovationsaktiviteter.

I Dalarna har ett arbetssätt etablerats där kluster och innovationsmiljöer är redskap för att driva regional utveckling för sina branscher och styrkeområden. Klustren koncentrerar resurser till betydande kunskapsområden som i sig är en förutsättning för förnyelse och innovation. Genom att bygga vidare på detta arbete kan kluster och innovationsmiljöer kopplas ihop med lärosätens forskning och spetskompetenser. Ett motto är:

”Vi kopplar på, koppar upp och kopplar ihop och är en medspelare i världsklass”

En effekt är också att partnerskapet i Dalarna på ett optimalt sätt ger optimala förutsättningar för forsknings- och innovationssamarbeten. Ledarskapet

förväntas vara involverade i regionala innovationsfrågor, röja hinder för arbete och att lyfta fram framgångar som görs samt att finansiera insatser.

Roller och ansvar

Denna agenda är framtagen av **Dalarnas Innovationsråd** som utgörs av de aktörer som på olika sätt främjar innovation från idéer till kommersiella produkter och tjänster. I Innovationsrådet ingår Högskolan Dalarna, Länsstyrelsen i Dalarna, Landstinget i Dalarna och Region Dalarna men också aktörer som på olika sätt bidrar till att stärka innovationsklimatet i Dalarna. Gemensamt för aktörerna är att de samarbetar med klustren i kontakten med företag. Klustren länkar ihop företagen med aktörer som bistår med test- och forskningsmiljöer, rådgivning i olika frågor, omställning och förnyelse, internationella samarbeten och innovation.

En önskad effekt är att Dalarnas innovationsstödjande aktörer ska bilda ett väl fungerande innovationssystem. Aktörerna förväntas bidra till att nyttiggöra innovationer exempelvis med kommersialisering, spridning av innovationer, social innovation, offentlig-privata partnerskap och internationellt samarbete.

Lärande och utvärdering

Att utveckla det regionala innovationsarbetet på ett sätt som motsvarar intentionerna i smart specialisering handlar om att mobilisera, formera och utveckla resurser och förmågor som finns i Dalarna. För att nå framgång måste kompetenser samlas, insatser samordnas och involveras i ett regionalt lärande. Hur ett sådant arbete fortlöper kan exempelvis följas genom Reglabs Innovationsindex, men genom handlingsplanens utformning kan effekter och resultat utvärderas. Agendan blir på så sätt en konkretisering av Dalastrategin 2020 och vägvalet Innovativa miljöer och entreprenörskap, som betonar betydelsen av näringslivets förändrings- och konkurrensförmåga.

Mobilisera för tillväxt – en innovationsagenda för Dalarna består av denna avsiktsförklaring, en handlingsplan samt en fördjupad rapport om innovationsarbetet i Dalarna.

